

RÅDHUSET

HISTORIA OCH NUTID

Rådhuset byggdes från början som läroverksbyggnad. Tack var ett ökat antal elever vid läroverket varje år behövdes nya lokaler för undervisning. Lokalerna i stadskyrkans närhet på Öster var sedan länge otillräckliga. Platsen för att bygga nytt läroverk ansågs perfekt: Vallområdet i västra stadsdelen med dess öppna och fria tomt (numera Rådhusparken). Där fanns rester kvar av det slott och de befästningsanordningar som Gustav II Adolf låtit bygga. Finansieringen vållade däremot bekymmer. Man ansökte om statsbidrag med fick avslag. Däremot fick man ett statslån på 120 000 riksdaler vid 1861 års riksdag. Läroverket kostade 150 000 riksdaler att bygga.

Man tittade på ett antal ritningsförslag men hade invändningar bl.a. på mörka korridorer och salar med kaminer som uppvärmningsalternativ. Då vände man sig till en erkänd auktoritet inom byggnation av skolor, stadsarkitekt Johan Fridolf Wijnblad i Örebro. Till byggnadsentreprenör valdes Philip Jacob Rapp från Göteborg. Läroverksbyggnaden ritades i nyrenässansstil och exteriören var gul från början. De tidigare förslagen med att sätta in kakelugnar ersattes med värme- och luftväxlingsapparat. Läroverket skulle bli en av de första byggnaderna i landet med centralvärme och ventilationsanläggning. Bygget startade 1864. Inflytt planerades till sommaren 1867.

I de första byggnadsplanerna under 1840-talet fanns planer för att läroverksbyggnaden skulle ha en kapacitet på 300 elever. Detta ansåg man vara väl tilltaget då antalet elever konstant hade legat på 200. Lärjungeantalet steg dock markant efter det och man beslöt att planera för 400 elever. Men inom läroverkskommittén var det en delegat som varnade för ett knappt tilltaget utrymme och man sträckte sig då till 500 elever. Det skulle dock visa sig att då skolbyggnaden stod klar tog det endast ett år innan man blev för trångbodd och fick ta till både bönsal och bibliotek för undervisningssyfte.

Källarplan:

- ångmaskin och kolupplag. Vattenånga förde ut värme i huset

Bottenvåning:

Rymlig vestibul/farstu vars plafond bars upp med pelare i korintisk stil, gymnastiksal och vaktmästarutrymme, nio klassrum och ett laboratorium

Mellanvåning:

8 lärosalar, ritsal, samt en stor samlingsaal tillika bön- eller kyrksal som med sin takhöjd sträcker sig ändå upp till översta våning.

Översta våning, i gavelrummen:

Bibliotek.

De stora fönstren bidrog till stort ljusinsläpp. Belysning fick man med hjälp av gas

Invigningen skedde 7 juni 1867, springbrunnen i parken invigdes året innan (1866)

I 46 år fungerade huset som skola. 1913 stängde man för att renovera och när det återinvigdes 1914 så var det för ett helt annat ändamål. In flyttade stadens förvaltning, rådhus och tingsrätten och pastorsexpeditionen. Gymnastiksalen blev till rådhusrättens sessionssal. På bottenvåningen fanns även borgmästaren, stadsfogden (tidig kronofogde) och auktionskommisarien.

(Se gärna klipp från filmen Åsa-Nisse på jaktstigen från 1950 där Åsa-Nisse och Klabbarparn åker genom Jönköping och tillslut anländer utanför Rådhusets trapp för att Åsa-Nisse ska ställas till svars inför Tingsrätten för misstänkt tjuvskytte.... (klipp finns på YouTube).)

På mellanvåningen låg drätselkammarens sammanträdesrum (ekonomiskt utskott valt av stadsfullmäktige), stadsfullmäktiges sessionssal, skolstyrelsen och kyrkorådet samt pastorsexpeditionen.

Utrymmena högst upp i huset användes av stadsingenjören, byggnadsnämnden och reningsverket.

På 1950-talet byggdes mellanvåningen ut, idag kallad våning 2. Huset förändrades mer och mer till kontorslokaler. 1951 sattes hissarna in.

Hisskorgarna från 1950-talet har, tillsammans med maskineriet, byts ut under 2010.

En annan stor renovering skedde under 1980-talet. Arkitekten vid den ombyggnationen var, liksom vid den senaste stora ombyggnationen 2009-2010 där Rådhusets entré, finrummet Galleriet och personalens matsal gjordes mer arbetsmiljövänliga, Anne och Ib Arberg. Arberg har bl.a. renoverat Jönköpings Teater, Jönköpings Stadsbibliotek och är även känd för att ha designat 70-tals fåtöljen Parrot (en fåtölj som är hänger i ett golvstativ likt en fågelbur).

Numera är Rådhusbyggnaden en arbetsplats för stadskontoret, kommunens centrala förvaltning och ett serviceorgan till kommunstyrelsen. Stadskontoret är också ledande i det omfattande utvecklingsarbete som kommunen har övergripande ansvar för. Chef för stadskontoret är i dagsläget Johan Fritz som även är stadsdirektör tillika VD för Rådhus AB och den högste tjänstepersonen i Jönköpings kommunkoncern med ca 14800 anställda.

I Rådhuset arbetar ett drygt 100-tal tjänstepersoner + ledande politiker (5 st. kommunalråd):

- Administration och juridik
- Analys- och Hållbarhet
- Ekonomi
- Kommunikation
- Finans- och bolag
- Näringsliv
- Stadsledningsstöd med stadsdirektören
- Kommunalråd
- Rådhusets Café: Daglig verksamhet Soc (olika funktionsvariationer)

Utanför Rådhuset finns våra verksamheter som centrala HR inkl. kommunhälsa och löneservice, digitalisering, kundfordring, överförmyndare och upphandling.

Sevärda lokaler:

- Entrén: Man har öppnat upp och satt in glaspartier för en mer ljus och välkomnande entré. Karuselldörren bidrar till bättre inomhusklimat. Det

gamla kassetaket och pelarna är kvar. De rundade valven låg tidigare gömda innanför väggarna men har nu blottats för att ge en öppnare känsla. Man har blandat dåtid med nutid. Möbler Cinema från Lamnhults.

Handikappsentrén har byggts om till en mer användarvänlig entré.

- Rådssalen: kommunstyrelsens sammanträdesrum (kommunstyrelse = Sveriges regering)

- Galleriet, kommunens finrum och kommunfullmäktiges presidiums mötessal (kommunfullmäktige = Sveriges riksdag). Galleriet används även till kommunens officiella mottagningar och uppvaktningar och internationella besök. Under 700-års jubileum 1984, då allmänheten fick smaka av världens längsta ostkaka, gav Kung Carl Gustaf den 16e hälsning till folket från Galleriets balkong.

Galleriet är breddat med ett par meter på varje sida. Kommunfullmäktiges presidium har varit med och tagit fram möbler och färgval. Tanken är att visa upp Svenskt träslag och svensk design. Mattorna är från mattillverkaren Kateha i Värnamo. Gardinerna från Gardinfabriken i Limmared. Belysningen i taket ger en känsla av takfönster med naturligt utomhusljus. Skåpen från Carl Anderson & söner är fyllda med kommgåvor, gåvor från vänortsmöten, jubileum och idrottsevenemang.

Konstnären Zijo Zolic fick i uppdrag att smycka kortsidesväggarna i Galleriet och det resulterade i Den Blå timmen, gjord i blandteknik. Zijo Zolic föddes 1961 i Bosnien men kom till Sverige 1982 p.g.a. inbördeskriget i forna Jugoslavien. Efter att ha tillbringat 2 år på olika flyktingförläggningar så fick han sitt hem här i Jönköping. Under några år arbetade Zijo som bildkonstnär och grafiker i Malmö men hittade åter hem till Jönköping. 2008 tilldelades han första pris i Länsalong -08 för sina konstverk i teckning och blandteknik. Zijo Zolic dog 2014 efter en tids sjukdom.

- K-rådskorridoren: 5 kommunalråd; majoritet och opposition, k-rådssekreterare

- Cafétet: f d del av samlings-/bönsalen, tak och valv blottades i samband med omfattande renovering 2009/2010 (originalutförande och originalfärg). Vid

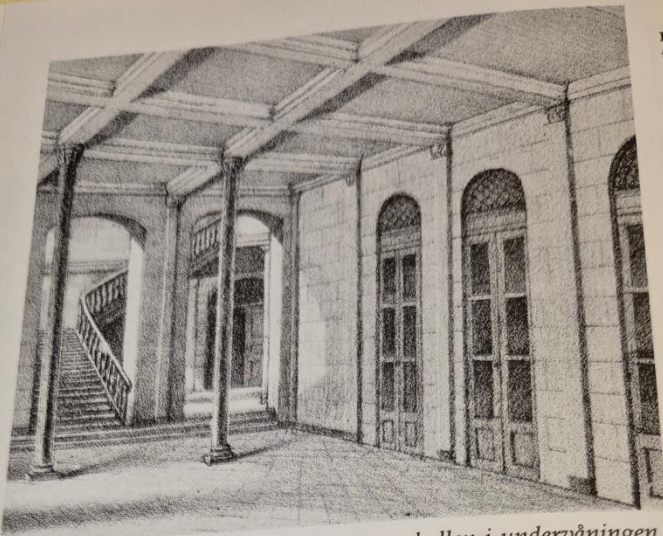
rivning av det gamla innetaket så blottades det gamla kassetaket och man har sparat en bit av detta tak. Takfärgen är samma som originalet. Man har även valt att behålla den gamla stenväggen samt ett av flera valv som gick längs med väggen.

- Tvetavista: konst av Sten Dunér från f d Kungsängsskolan på Kungsängen (Kungsängsskolan är numera riven och ersatt av nytt bostadsområde)

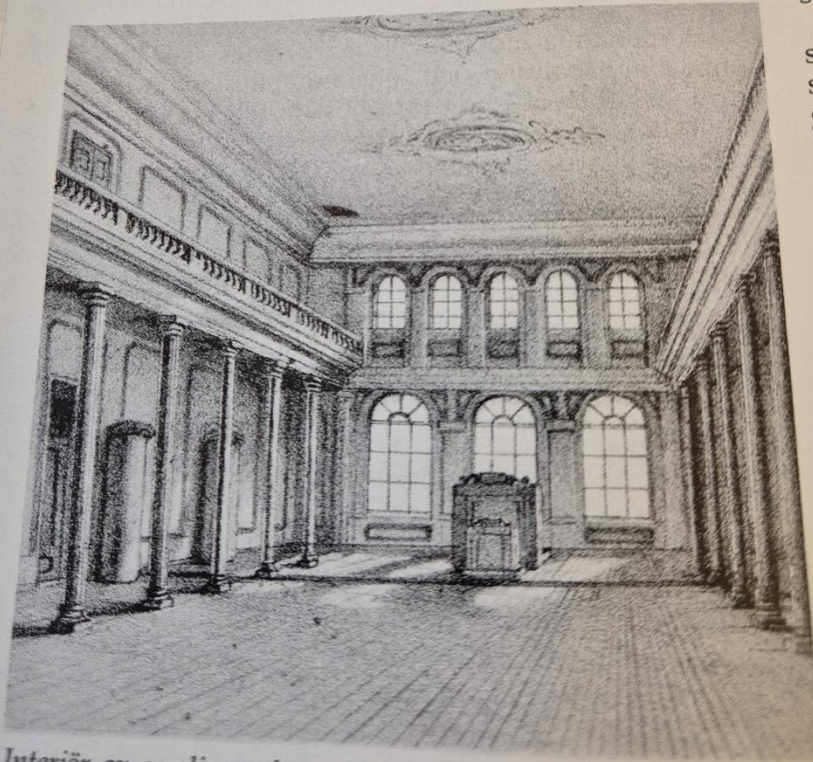
- Mo-salen (k-märkt): möblering och färger inspirerade från skogen

Interiör av vestibulen och den södra trapphallen i undervåningen. Till höger ingång till gymnastiksalen. Pelarna är av gjutjärn. Litografi 1867 av HT Uddén.

Interiör av samlingsalen i den övre våningen som även upptog delar av vindsvåningen. Bilden sedd mot väster. Litografi 1867 av HT Uddén.

Genom de båda trappningarna ett korridorsystem i undervåningen. Skillnaden framst, att hela byggnaden översta våningen inryms i en sal, som även kallades gymnastiksalen. Dess tidigaste utseende framgår av teckningsarbetets invigning. Den bestod av flera rum. Den hade en ingång till den västra sidorna fanns balkonger med balustrad, uppmot motsvarande pilasterna i salens övre del på vilka åhörare utom skolor hade fönster och bänksidor och våningsband och bönstol, på vilken stod en orgel.

Detta våningsband bestod av en ritstol. I den bestod av de båda sidorna och olika sällskapsrum som fick sitt ljus från fönstren. Lärosalarna bestod av bänksidor och bänksidor sedda för två gasljus.

OMDÖME
Den stildräkt som gör den till en byggnad utomordentligt expansiva. Den skriftstiftats, gjord "Om således kelsen att den måhända däremot otvivelaktigt lokal pat visst benäddes vid niska syn Place

